

Lietuvos mokslų akademijos tikrajam nariui Jonui Mažeikai – 60

Mokslininkas, geologas, profesorius habilituotas daktaras, Lietuvos mokslų akademijos tikrasis narys Jonas Mažeika liepos 20 d. švenčia 60-ies metų jubiliejų.

Jonas Mažeika gimė 1961 m. liepos 20 d. Zablatiškių kaime, Zarasų r. 1968–1976 m. mokėsi Avilių aštuonmetėje mokykloje, nuo 1976 m. mokslus tęsė Zarasų vidurinėje mokykloje, kurią baigė 1979 m. Tais pačiais metais įstojo į Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą, kurį baigė 1984 m., įgydamas inžinieriaus hidrogeologo specialybę. Nuo 1985 m. pradėjęs dirbti Geologijos instituto Radioizotopinių tyrimų laboratorijoje inžinieriumi, nuėjo ilgą mokslininko geologo kelią, tapo šios laboratorijos vadovu, mokslinių tyrimų organizatoriumi, habilituotu daktaru, Lietuvos mokslo premijos laureatu.

1988–1991 m. J. Mažeika mokėsi aspirantūroje (doktorantūroje) ir dirbo Geologijos institute jaunesniuoju moksliniu bendradarbiu. 1991 m. Minske, Baltarusijos MA Geochemijos ir geofizikos mokslinėje taryboje apgynė geologijos ir mineralogijos mokslų kandidato (dabar daktaro) disertaciją „Izotopinių metodų (^3H ir ^{14}C) taikymas radionuklidų migracijos Ignalinos AE rajono hidrogeosferoje tyrimams“. 1992 m. kaip jaunasis mokslininkas buvo apdovanotas Lietuvos mokslų akademijos J. Dalinkevičiaus premija. J. Mažeikos mokslinė veikla susijusi su branduolinės geofizikos tyrimais: aplinkos radioaktyvumo, datavimo radioanglies metodu, izotopų hidrologijos, radiacinės saugos, branduolinių objektų poveikio aplinkai vertinimu ir prognoze. Nuo 1992 m. jis Geologijos instituto (nuo 2002 m. – Geologijos ir geografijos instituto): vyresnysis mokslinis bendradarbis, vėliau – vyriausiasis mokslo darbuotojas, Radioizotopinių tyrimų laboratorijos vadovas. 1999 m. J. Mažeika apgynė habilituoto daktaro disertaciją „Radionuklidų migracijos ir transformacijos dėsningumai Lietuvos geologinėje aplinkoje“. 2007 m. jam su bendraautoriumi Robertu Mokriku už 1988–2006 m. atliktų darbų ciklą „Baltijos artezinio baseino hidrogeocheminis – izotopinis vertinimas: dabartinė sandara ir raida“ skirta Lietuvos mokslo premija. Autorių apibendrintais tyrimais buvo įvertinti Baltijos artezinio baseino hidrogeocheminio-izotopinio zoniškumo ypatumai ir gamtinio požeminio nuotėkio masto bei kitimo tendencijos, sukurtas artezinio baseino evoliucinis modelis, atliktas hidrogeocheminis-izotopinis geologinės aplinkos antropogeninių pokyčių vertinimas. Atliktų tyrimų sėkmę lėmė J. Mažeikos su bendraautoriumi dalyvavimas Lietuvos valstybės mokslo programose „Litosfera“, „Atominė energetika ir aplinka“, pastarojoje jis buvo programos tarybos pirmininko pavaduotojas ir radioekologinių tyrimų koordinatorius, taip pat darbas įgyvendinant atskiras Tarptautinės

atominės energetikos agentūros TATENA ir Šiaurės Atlanto sutarties organizacijos NATO mokslo projektų dalis.

Be mokslo tiriamojo daro, J. Mažeika daug metų dėstė įvairius kursus Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto Hidrogeologijos ir inžinerinės geologijos katedroje bakalauro ir magistro studijų studentams. 2008 m. jam suteiktas profesoriaus pedagoginis vardas. Nuo 2010 m. J. Mažeika dirba Valstybiniame mokslinių tyrimų institute Gamtos tyrimų centre Branduolinės geofizikos ir radioekologijos laboratorijos vadovu, vyriausiuoju mokslo darbuotoju. Jis pakelbė apie 150 mokslinių straipsnių, dvi monografijas: „Radioizotopiniai metodai ekologinėje hidrogeologijoje“ (1995) su bendraautoriais; „Radionukleidai Lietuvos geoaplinkoje“ (2002) ir vadovėlį „Hidrogeochemija“ (bendraautorius R. Mokrik, 2006). Yra penkių doktorantų mokslinis vadovas, per 20 daktaro disertacijų gynimo tarybų narys ar oponentas. Vilniaus Gedimino technikos universiteto mokslo žurnalo „Journal of Environmental Engineering and landscape Management“ redakcinės kolegijos narys. Lietuvos mokslo tarybos, Europos Komisijos, Lietuvos energetikos instituto ir kitų mokslo programų bendradarbis, Radiacinės saugos centro Radiacinės saugos patarimojo komiteto narys, Ekstremalių situacijų operacijų centro narys. Nuo 2017 m. J. Mažeika yra išrinktas Lietuvos mokslų akademijos tikruoju nariu.

Parengė Aurika Ričkienė